

Fornleifakönnun vegna vegagerðar í Finnstungu Bólstaðarhlíðarhreppi

Horft til vesturs yfir uppgriftarsvæðið.

Guðný Zoëga,
Október 2005

2005/46

Efnisyfirlit

Inngangur	2
Finnstunga – ágríp af sögu.....	2
Náttúrfar og jarðabætur	3
Rannsókn 2005	5
Könnunarskurður 1	6
Suðursnið	6
Norðursnið	8
Könnunarskurður 2	9
Suðursnið	9
Samantekt	12
Niðurstöður.....	13
Heimildaskrá	15

Yfirlitskort af svæðinu

Kort sem sýnir legu veggja

Sniðteikning úr skurði 1

Sniðteikning úr skurði 2

Yfirlitsmynd sem sýnir staðsetningu grafa og höfuðkúpu í skurðum

Inngangur

Í tengslum við gerð nýrrar heimreiðar að bænum Finnstungu í Bólstaðarhlíðarhreppi fór Vegagerðin þess á leit við Fornleifadeild Byggðasafns Skagfirðinga að það tæki að sér fornleifarannsókn vegna vegagerðarinnar. Heimreiðin nýja mun liggja um hlað og suður tún sunnan Finnstungubæjar. Ábúendur í Finnstungu hafa oftsinnis rekist á mannabein við framkvæmdir heima við bæinn og kuml fannst þar við jarðrask árið 1927 og því gerði Fornleifavernd ríkisins þá kröfu að fram færi könnunargróftur til að reyna að ákvarða útmörk kirkjugarðsins eða annarra minja sem kynnu að liggja í vegstæðinu. Rannsóknin var unnin dagana 22. til 23. október 2005. Auk skýrsluhöfundar unnu að henni tveir starfsmenn Byggðasafnsins Guðmundur St. Sigurðarson fornleifafræðinemi og Bryndís Zoëga landfræðingur. Sérstakar þakkir fá ábúendur í Finnstungu Guðmundur R. Halldórsson og Ragnheiður S. Ólafsdóttir, og einnig fyrrverandi ábúandi, Halldóri Mariassyni, fyrir veittar upplýsingar.

Finnstunga – ágríp af sögu

Finnstungu er fyrst getið í jarðakaupa skjali frá 1384 og þar er bærinn kallaður Tunga. Aftur er minnst á jörðina í skjali frá 1390, þar sem Andrés prestur Finnbjarnarson vitnar um farveg Svartár og veiði í henni, Blendingi og Blöndu. Þar segir: „var ek leinghi þingha prestr i bolstadarhlid þa ed finnr bondi bio i tunghu.“¹ Það er því líklegast að Finnstunga hafi áður borið nafnið Tunga en tekið Finns forskeytið eftir að Finnur sá er getið er í bréfinu bjó þar. Annað nafn á Finnstungu var Sölvatunga eins og fram kemur í Jarðabók Árna og Páls, en þar segir: „Sölvatunga, almennilega um lánngan aldur kölluð Finnstunga.“²

„Í tungunni, vestan undir norðurrótum fjallsendans, er Ytra-Tungukot. Ytra-Tungukot var í eyði um tíma, en hefur nú verið byggt upp, og heitir nú í Ártúnum. Það var hjáleiga frá Finnstungu, sem stendur allhátt uppi í múlanum, enda er þar víðsýnt mjög. Finnstunga er stundum nefnd Sölvatunga í fornum heimildum, kennd við Sölva, svein Einars hirðstjóra Þorleifssonar, og fékk hann jörðina að gjöf fyrir að bera hirðstjóran dauðvona til bæja í stórhrið, eftir að hest hans hafði þrotið.“³

Ekki er getið um kirkju í máldaga Auðuns rauða Hólabiskups frá 1318⁴ en í máldaga Ólafs biskups Rögnvaldssonar um Hólabiskupsdæmi segir að um 1486 hafi tvær hálfkirkjur verið að finna í Blöndudalshóla þingum, þ.e. á Eyvindarstöðum og í Tungu „oc er vel standandi.“⁵ Er þar líklega um að ræða Finnstungu og hefur þá kirkja staðið í Finnstungu á seinni hluta 15 aldar. Hálfkirkjur voru einnig nefndar útkirkjur eða annexiur og þar var messað helmingi sjaldnar en á alkirkjunum eða annan hvern helgan dag og þar mátti jarða. Engar heimildir eru þó um kirkjugarð en á hálfkirkjum mátti jarða. Ekki er

¹ *Íslenskt fornbréfasafn III. 1269-1415*. Hið íslenska bókmentafélag, Kh., 1896, bls. 443.

² Árni Magnússon og Páll Vídalín: *Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns VIII. Húnavatnssýsla*. Hið íslenska Fræðafjelag í Kaupmannahöfn, Kh., 1926, Ljósprentað í Odda hf. 1984. Bls., 358-359.

³ Páll V. G. Kolka: *Föðurtún*. P. V. G. Kolka, Rv., 1950, 129.

⁴ *Íslenskt fornbréfasafn II 1253-1350*. Kaupmannahöfn, 1893. (DI III)

⁵ *Íslenskt fornbréfasafn IV. 1330-1476*. Hið íslenska bókmentafélag, Kh., 1899-1902, bls. 352-353.

heldur getið um að þarna hafi kirkja staðið fyrir þennan tíma. Aðalkirkja og prestsetur var í Blöndudalshólum en þar mun fyrst getið prests 1318.⁶ Kirkjan var svo lögð niður 1881.⁷

Tvær hjáleigur tilheyrðu Finnstungu en í jarðabók Árna og Páls segir að jörðinni hafi verið skipt í „þrjá sundurlausa bæi, og standa tveir í úthögum og hefur hvort býli fyrir sig vissan dýrleika eftir tíundarhæðinni, en eitt fyrirsvar er á öllum þessum bæjum og óskift er öllu landinu, nema túni og engjum, milli býlanna.“⁸

Til forna hefur Finnstunga verið jörð í stærra lagi. Í Jarðabók Árna og Páls er jörðin sögð 32 hundruð⁹, en í Jarðatali Johnsens frá miðri 19. öld er Finnstunga sögð 60 hundruð að dýrleika með hjáleigunum tveimur, Ytra-Tungukoti og Syðra-Tungukoti. Þar segir að hreppstjóri telji Finnstungu jörðina sjálfa 40 hundruð Ytra Tungukot 8 hundruð en það syðra 12 hundruð. Í Nýrri jarðabók frá 1861 er jörðin talin 48 hundruð með hjáleigunni Ytra-Tungukoti og var heimajörðin þá metin á 40 hundruð.¹⁰

Árið 1927 fannst beinagrind manneskju í svokölluðum Dysjarhóli, á sléttlendi um 450-500 m neðan og vestan við Finnstungubæ, sem vitnar um forna byggð í Finnstungu. Beininn fundust þegar tekin var mól úr hólnum til vegagerðar. Ummerki voru þannig að þar var líklega um að ræða heiðið kuml þar sem heygt hafði verið 7-10 ára gamalt barn.¹¹

Núverandi ábúendur eru Guðmundur R. Halldórsson og Ragnheiður S. Ólafsdóttir.

Náttúrfar og jarðabætur

Í Húnaþingi segir svo um Finnstungu: „Bærinn er neðan Tunguhnjúks og stendur hátt í norðausturhlíð Blöndudals. Útsýn er þar mikil og víð um Langadal og ása. Bak Tunguhnjúks liggur Finnadalur fram til Skeggstaðaskarðs. Land jarðarinnar liggur allt austur til Svartár, og eru víðlendar eyrar fram á móts við Bólstaðarhlíð. Rætkun er að miklu leyti valllendismóar, og er mikill hluti túnsins í brattlendi.“¹²

„Eins og áður er dregið á, stendur Finnstunga nokkuð hátt vestan í múla Tungufjalls við mynni Blöndudals. Lætur nærri að 100 m séu af Svartárbrú upp að bænum. Þaðan er mikið útsýni og bæjarstæði fagurt heim að sjá. Tvær hjáleigur hafa fyrrum verið byggðar úr landi Finnstungu, Ytra- og Syðra-Tungukot. Báðar eru nú sjálfeignarbýli með nýjum nöfnum. Ytra kotið heitir Ártún og stendur á sléttum völlum við Svartá, hið þekkasta býli bæði að húsakosti og ræktun. Syðra kotið er fulla tvo km sunnan Finnstungu, og heitir það nú Brúarhlíð. Þar niður undan var áður dragferja á Blöndu. Sæmilega trygg vöð voru á Blöndu ofan við ármót og Svartár. Bæði munar um vatn Svartár og botninn er fastari

⁶ Sveinn Nielsson: *Prestatal og prófata á Íslandi*. 2. útgáfa með viðaukum og breytingum eftir Dr. Hannes Þorsteinsson, Björn Magnússon sá um útgáfu. Hið íslenska bókmenntafjelag, Rv., 1950.

⁷ Páll V. G. Kolka: *Föðurtún*. P. V. G. Kolka, Rv., 1950, 130.

⁸ Árni Magnússon og Páll Vídalín: *Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns VIII. Húnavatnssýsla*, 359. Skrifað 1708.

⁹ J. Johnsen: *Jarðatal á Íslandi*, með brauðalýsingum, fólkstölu í hreppum og prestaköllum, ágripi úr búnaðartölum 1835-1845, og skýrslum um sölu þjóðjarða á landinu. Kaupmannahöfn, 1847.

¹⁰ *Ný jarðabók fyrir Ísland*, samín eftir tilskipun 27. maímánaðar 1848 og allramildilegast staðfest með tilskipun 1 aprílmánaðar 1861. Gefin út af Jarðabókaútgáfunni. Kaupmannahöfn.

¹¹ Kristján Eldjárn: *Kuml og haugfé úr heiðnum sið á Íslandi*. Ritstjóri Adolf Friðriksson. Reykjavík, 2000. Bls. 132.

¹² Húnaþing II. Ritnefnd Sigurður J. Lindal og Stefán Á. Jónsson. Akureyri 1975.

ofan ármóta. Bólstaðarhlíð átti hrossabeit og mósukurð í Tunguneslandi. Þar sem mór var fluttur yfir, hét Móvað, rétt ofan við ármótin. nokkru ofar var Hamarsvað.“¹³

Samkvæmt jarðabók Árna og Páls var jörðin heldur kostarýr: „Torfrita og stúnga lök og mjög erfið til að sækja [...] Laxveiðivon hefur verið goð í Svartá, hefur ei brúkast í margt ár, og meinast nú lítil þó brúkuð væri. Beit segja menn að jörðin eigi fyri tóft hross Krossanna á milli í Ytra Lángamýrarland, en ekki hefur þetta ítak brúkast í manna minn: þar í mót hafi Lángamýri átt fjárbeit á vetur í Túnguland, en er óvíst hvað mikla. Móskurð eru munnmæli að jörðin hafi átt í Ytri Lángamýrar land, en ekki hefur hann brúkast í hundrað ár eður lengur. Enginu grandar Svartá með landbroti og grjóts og sands áburði, til stórskaða og eyðileggíngar, og í sama máta fyrir sunnan bæinn smálækir, sem bera í slægjubletti leir og sand. Úthagann blæs upp mikilega íholt og grasleysmosa, sem á eykst árlega og sumpart hlaupa í bröttum fjallbrekum skriður og jarðföll. Hætt er kvikfje fyrir afætuðýjum og veður oft mein að. Vatnsból er erfitt mjög og þrýtur þó oftlega um vetur, og er þá ei annað vatn að fá heldur en hvað finnast kann í mýrardýjum, sem þó er so örðugt til að sækja, að það hefur stundum verið tilflutt á hestum og stundum þíddur snjór fyrir kvikfje.“¹⁴

¹³ Jón Eyþórsson: *Árbók 1964. Austur-Húnavatnssýsla*. Ferðafélag Íslands, Útg. staður óþekktur., 1964, 112.

¹⁴ Árni Magnússon og Páll Vídalín: *Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns VIII. Húnavatnssýsla*. Hið íslenska Fræðafjelag í Kaupmannahöfn, Kh., 1926, Ljósprentað í Odda hf. 1984. Bls., 359-360.

Rannsókn 2005

Hvort tveggja er að oft hafa komið upp mannabein við framkvæmdir í Finnstungu og heimildir geta um hálfkirkju¹⁵ á staðnum og því ljóst að þarna hefur verið grafreitir, Mannabeinin hafa fundist á svæði sunnan núverandi íbúðarhúss í Finnstungu þar sem ætlunin er að leggja nýja heimreið að bænum auk bílastæðis.

Miklar breytingar á umhverfinu hafa orðið í tíð núverandi og fyrrverandi ábúenda. Gamli bærinn stóð í nokkurri brekku og var allt umhverfi bæjarins ein brekka. Núverandi íbúðarhús sem byggt var 1942 stendur á sama stað og gamli bærinn en upprunalega mun það hafa verið hálfgrafið inn í brekkuna. Í tíð fyrri ábúanda var jarðvegur umhverfis húsið lækkaður um 1-2 metra auk þess sem svæðið framan húss þar sem nú er malarlagt bílastæði var allt lækkað um leið (Skv. samtali við Halldór Maríasson).

Tveir könnunarskurðir voru grafnir sunnan íbúðarhússins í Finnstungu til að reyna að greina útmörk grafreitarins og annarra mannvistarminja frá fornum tíma sem ekki sjást á yfirborði.

Mynd 1. Horft til norðurs til Finnstungubæjar. Þarna sést skúrinn sem nú er horfinn. Mynd ÞH.

¹⁵ Það mátti grafa á alkirkjum og hálfkirkjum og þar sem slík hús hafa staðið fyrr á öldum er grafreita að vænta.

Könnunarskurður 1

Fyrri skurðurinn var tekinn á sléttu svæði sunnan bæjarhlaðs. Þar hafði verið grafið inn í brekkuna ofan við til að mynda slétta flöt undir skúr sem stóð þar þangað til nýlega og vestan hans lá malarborinn vegur sem liggur um bæjarhlaðið. Greinilegt framhald götu sést liggja suður túnið en hestagata lá áður um bæjarhlað á Finnstungu. Hún er þó einungis lögð mól heima við bæjarstæðið.

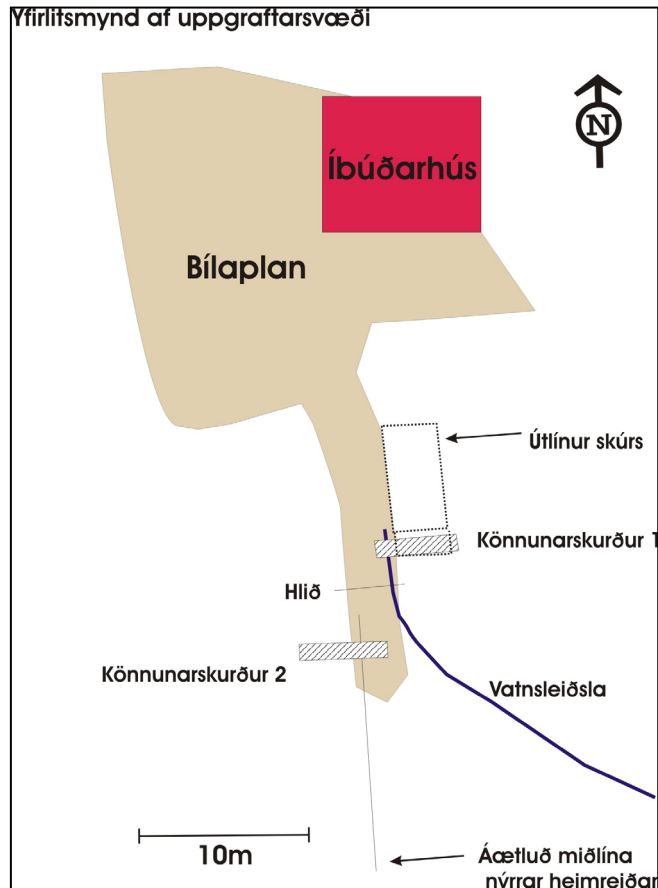
Þegar skúrinn var byggður voru grafnar niður stóðir við allar hliðar hans og komu þá upp bein, sértaklega við austurhlið skúrsins. Einnig komu upp bein þegar grafið var fyrir rafmagnsstreng frá skúrnum og yfir að íbúðarhúsinu. Farið var með beinin á Þjóðminjasafn Íslands þar sem staðfest var að um mannabein væri að ræða. Mannabein komu einnig upp þegar verið var að grafa fyrir vatnsleiðslu að bænum og fyrir hliði sem er á girðingu um 26 m sunnan íbúðarhússins. Beininn komu upp á kafla sem náði frá um 3 m sunnan hliðsins og allt að svæði um 3-4 m sunnan suðvesturhorns íbúðarhúss, á um 20 m kafla frá suðri til norðurs (Skv. samtali við Halldór Maríasson).

Fyrri skurðurinn var grafinn 21 m suður af suðvestur horni núverandi íbúðarhúss í Finnstungu. Hann var látinn snúa a-v til að auðveldara væri að taka upp bein ef einhver kæmu í ljós. Skurðurinn var 1 m á breidd og 4 m að lengd og allt að einum metra á dýpt. Hann var tekinn þar sem suður endi skúrbyggingar hafði verið og um 2 m norður af áður nefndu hliði.

Til austurs lá skurðurinn upp að brekkunni sem liggur sunnan bæjarstæðisins. Vestari endi hans var tekinn í malarlagða heimtröð sem liggur frá bæjarhúsunum og suður túnið. Suðursnið skurðarins var teiknað upp. Efst við vesturenda skurðar var þjappað malarlag úr veginum. Svæðið var að sunnaverðu þakið grasrót en norðantil var malarlag undan skúr sem stóð þarna þangað til nýlega.

Suðursnið

Beint undir yfirborði var dökkt moldarlag sem engar mannvistarleifar fundust í en líklega hefur honum eitthvað verið rótað til á seinni tímum e.t.v. vegna ræktunar eða framkvæmda. Mjög greinilegt torflag er í skurðinum, rautt mýrartorf með allt upp í 5 cm

þykkum flekkjum af ljósri gjósku. Er þar um að ræða gjósku frá eldstöðinni í Heklu sem gaus 1104 og er þetta lag mjög áberandi á Norðurlandi.¹⁶ Þykkt 1104 gjóskunnar í torfinu gæti bent til að torfið hafi verið tekið ekki ýkja löngu eftir að það gjóskulag féll. Torflagið er greinilegast á um 2 m kafla vestast í skurðinum og þar er það um 50 cm þykkt. Þetta sama torf er greinilegt yfir öllum mannvistarlögum í sniðinu en þó nokkuð sundurleitara og rótað. Undir þessu lagi liggja svo rótuð mannvistarlög með kola- og beinaleifum en auk þess eru náttúruleg lög austast í skurðinum og fyrir honum miðjum.

Mynd 2. Suðursnið skurðar 1. Torfveggur greinilegur hægra megin en fylling í gröf undir malarlaginu fyrir miðju skurðar. Mynd. GZ.

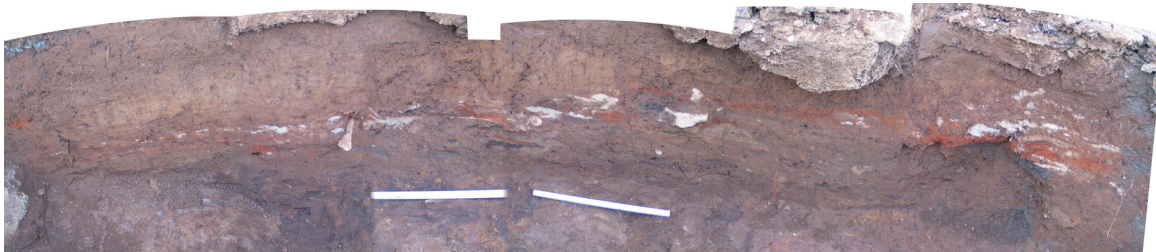
Austast í skurðinum kemur fram greinileg upphækkun þar sem liggur *in situ* gjóskulagið H3, um 2900 ára gamalt gjóskulag úr Heklu. Í miðjum skurði eru greinileg náttúruleg lög á kafla. Undir báðum lögunum liggur óhreyfð jökulmöl. Á milli þessara náttúrulegu laga er svo niðurgröftur og í honum fylling sem í eru slitrur af H3 gjóskunni, landnámsgjóskunni svokölluðu frá því um 872, koladreif og smá brot af brenndum beinum. Í botni skurðarins komu fram greinilegar útlínur grafar, líklega nyrðri langhlið grafarinnar. Ekki var grafið dýpra á þeim stað. Vestast í þessari fyllingu kom svo fram gröf ungabarns en henni hafði verið spilt við gerð skurðarins. Safnað var saman þeim beinum sem hægt var og þau bein sem stóðu út úr sniðinu fjarlægð. Greinilegar leifar kistu saust og virðist barnskistan hafa verið grafin niður á gröfina sem áður er getið. Undir greinilega torflagini í vesturhluta skurðarins er svipuð rótuð fylling sem kann að vera hluti af annarri gröf. Útlínur hennar saust þó ekki í botni skurðarins. Það jarðlag var mjög rótað með ljósum flekkjum H3 gjóskunnar, móösku- og kolaleifum auk brenndra og óbrenndra beina. Í vestari enda skurðar var komin niður á jökulmöl en í botni skurðarins var rótaður jarðvegur sem svipaði til grafarfyllingar og því var ekki farið dýpra niður þar. Austan við miðju skurðar er um metra langt og um 20 cm þykkt grjót- og malarlag. Ofan malarlagsins er svo torfblandað lag sem sést í báðum sniðum skurðarins.

Komið var niður á jökulmöl í austur og vesturenda skurðar en rótuð lög í miðju skurðar skilin eftir óhreyfð. Í vesturenda skurðar beint ofan jökulmalar var flatur steinn og ofan hans kolalag. Vera kann að þarna sé um stoðarstein að ræða en jarðvegur var of rótaður á þessu svæði til að ákvarða það með nokkurri vissu.

¹⁶ Sigurður Þórarinnsson: Eldvirkni á Íslandi í ellefu aldir. Í bókinni *Saga Íslands I*. Ritsgjafi Sigurður Línal. Reykjavík, 1974.

Norðursnið

Norðursnið skurðarins er töluvert frábrugðið því syðra. Mun dýpra er niður á mannvistarlög og þar eru greinileg tvö gjóskulög ofan mannvistar. Efsta mannvistarlagið er torflag líkt því og sést í suðursniðinu, rauðleitt torf með þykkum linsum af 1104 gjóskunni. Þetta lag liggur eftir endilöngum skurðinum en er þykkast við austurenda hans. Í miðjum skurðinum voru mannabein í sniðinu í torflaginum og virtust þau eitthvað úr lagi færð. Neðan við torflagið er svo rótað mannvistarlag sem í eru kolaleifar, brennd og óbrennd bein. Í þessu lagi eru sandfleckir sem kann að benda til að þarna hafi einhvern tímann fallið smá skriða eða vatn runnið þarna um. Grófara sand-malarlag er einni við austurenda skurðar og tengist það líklega malar og sandlaginu sem sést í suðursniði skurðarins.

Mynd 3. Norðursnið skurðar 1. Greinilegt torf með 1104 gjóskunni. Mannabein eru í torfinu fyrir miðri mynd. Mynd GZ.

Það sem helst einkenndi norðursnið skurðarins er að þar komu fram gjóskulög ofan við mannvistarlögin. Ofarlega í sniðinu um 20 cm undir yfirborði og um 25-30 cm ofan mannvistarminjanna er nokkuð greinilegt um 4 mm þykkt svart gjóskulag. Þekkt er að gjóska úr Heklugosi 1767 féll í Austur-Húnavatnssýslu og miðað við afstöðu til annarra jarðlaga þá er ekki ólíklegt að hér sé um þá gjóska að ræða. Annað gjóskulag var greinilegt neðan þessa lags. Þar var um að ræða örþunna grábláa gjóska, um 2 mm að þykkt, sem virðist hafa lagst yfir torflagið sem liggur í norðurenda skurðarins. Sé tekið mið af gjóskulögum sem sjást í sniðum í Vesturdal í Skagafirði, fáeinum tugum kílómetra austur en Blöndudalur, virðist þetta lag einna helst líkjast þekktri Heklugjósku sem féll um 1300 en þó er lagið í Finnstungu mun þynnra en gjóskan í Vesturdal. Þetta gjóskulag virðist liggja beint ofan á torflaginum áður nefnda og ofan þess er svo óhreyft jarðlag allt upp í gjóskuna frá 1767.

Túlkun:

Ofan á rótuðum mannvistarlögum í skurðinum liggur rauðleitt torflag með þykkum linsum af gjósku sem líklegast er gjóska úr Heklu 1104. Þessar gjóskulinsur eru allt upp í 5 cm þykkar og bendir það til þess að torfið hafi verið tekið ekki mjög löngu eftir að þetta gjóskulag féll.

Ofan þessa torfs í norðursniði skurðar liggur þunn blágrá gjóska, etv. Hekla 1300. Eftir að þessi gjóska féll er ekki hægt að greina neina mannvist í skurðinum fyrr en efst þar sem er rótaður jarðvegur í tengslum við skúrbyggingu sem stóð á staðnum. Greinileg dökk gjóska er svo ofarlega í sniðinu og er þar líklega um að ræða Heklugjósku frá 1776. Tvær grafir voru greinilegar í suðursniði skurðarins. Ofan þeirra liggur sand- og malarlag

sem einnig er greinilegt austast í norðursniðinu. Ofan þess liggur svo torflagið en óvíst er hvort það er óhreyft vegna nútíma framkvæmda. Þetta torflag liggur óhreyft í nyrðra sniði skurðarins og liggur þar undir Heklulaginu frá 1300. Torflagið er þykkast í vesturenda suðursniðs og austurenda norðursniðs sem kann að benda til að skurðurinn hafi verið tekinn á ská inn í torfveggjaleifar sem lægju þá norðnorðaustur, suðsuðvestur. Torfleifarnar sem sjást í skurðinum öllum eru þá hrun úr þessum vegg eða afleiðing þess að sléttað hefur verið úr honum. Vera kann að hér hafi verið komið inn í kirkju- eða kirkjugarðsvegg en lega hans gerir það þó heldur ólíklegt. Víst er að þar er allavega ekki um að ræða leifar sjálfar kirkju þá sem getið er í heimildum, en þeirra má vænta þarna í nágrenninu. Ekki er loku fyrir það skotið að torfið hafi verið notað til að slétta út svæðið neðan brekkunnar.

Þó svo að engin sýnileg gjóskulög lægju beinlínis ofan grafanna í suðursniðinu eru engar greinilegar leifar mannvistar ofan torflagsins sem bendir til að þessi hluti grafreitarins sé harla gamall, etv. að stofni til frá því um eða fyrir 1104.

Komið var niður á leifar tréstoðar undan palli sem var við suðurenda skúrsins. Sunnan til í skurðinum var jarðvegur líka rótaður vegna seinni tíma framkvæmda. Leifar af axlarblaði og höfuðkúpu fundust í skurðinum og greinilegt að nokkuð hefur verið hreyft við gröfunum við gerð skúrsins og etv. vegna annarra framkvæmda. Í vesturenda skurðar, undir heimtröðinni var komið niður á vatnsleiðslu sem liggur heim að bænum og má búast við að nokkrar skemmdir hafi orðið á garðinum við þær framkvæmdir.

Könnunarskurður 2

Könnunarskurður 2 var tekinn um 2 m utan við hliðið á girðingunni sunnan bæjarins og um 5 m suðvestur af vestari enda skurðar 1. Skurðurinn lá einnig í austur-vestur, þvert á áætlaðan veg heim að bænum. Mannabein komu upp þegar hliðið var sett niður fyrir nokkrum árum. Ætlunin var að kanna hvort að vart yrði við grafreitinn sunnan hliðs, vestan vatnsleiðslunnar. Vatnsleiðslan liggur í miðri heimtröðinni eins og hún er nú og í nokkra metra suður fyrir hliðið og beygir þar upp brekkuna til vatnsbólsins ofar í túni. Jarðrask hefur þegar orðið við lagningu leiðslunnar og mun áætlaður vegur ekki liggja ofan hennar. Því var mikilvægast að kanna hvort mannvistarleifar finndust vestan og neðan leiðslunnar. Þarna er nokkur brekka og var skurðurinn langsum á brekkuna upp í heimtröðina rétt sunnan hliðs.

Suðursnið

Skurður 2 var 1 metra breiður og 5 metrar að lengd og um metri að dýpt þar sem hann var dýpstur. Efst í skurðinum austanverðum var malarlag úr heimtröðinni, vestan þess var svo grasrót. Neðan grasrótar var svo náttúruleg mold sem greinilega hefur verið rótað við enda er þarna sléttað tún. Austast í skurðinum er þessi mold þjöppuð og malarborin enda undir veginum. Á um 2 m löngum kafla austast í skurðinum eru greinilegar leifar byggingar. Um 10-15 cm eru frá malarlaginu í veginum að mannvistarlögum. Um 70 cm vestur af austurenda skurðar kom greinilegur torfveggur í ljós. Í honum var gula H3 gjóskan en einnig slitrur af grænleitri gjósku, líklega svokölluðu landnámslagi sem féll um 872. Engin merki eru um 1104 gjóskuna í þessum vegg. Í sniðinu er greinilegt að

Þessi veggur hefur hrunið inn á við, eða til austurs, því að strax vestan hans taka við

náttúruleg jarðlög og er 1104 gjóskan mjög greinileg á þeim hluta en austan veggjar er torfhrun greinilegt á um 70 cm kafla. Neðan þess lags er svo greinilegt mjög rótað torflag, etv. úr þekju og voru í því ógreinilegar slitrur úr hvítri gjósku, etv. 1104 gjóskunni. Undir þessum lögum báðum var svo allt upp í 10 cm þykkt þétt bleikleitt móöskulag með hvítum flekkjum, brenndum beinum og hvítri ösku, etv. tað eða viðarösku. Einnig voru í þessu lagi lífrænar leifar einhverskonar en ekki voru greinileg nein kol í laginu. Undir því lagi var svo um 30 cm þykkt rótað lag sem lá ofan á náttúrulegum jarðlögum. Þetta lag er greinilegt í austurenda skurðar en þar nær það ekki alveg að norðausturhorni hans.

Mynd 5. Suðursnið skurðar 2. Torfveggur greinilegur vinstra megin og móöskulag liggur upp að honum. Í vesturhluta skurðar sést gjóskulagið frá 1104. Mynd. GZ.

Ekkert grjót var greinanlegt í torfveggnum en stór steinn var í móöskulaginu í austursniði skurðarins og smærri steinn rétt austan torfveggjarins. Móöskulagið liggur upp að steininum báðumegin en er ekki að finna undir honum. Veggurinn kom einnig fram í norðursniði skurðarins en þar var torfið dekkra og lögin miklu rótaðri austan veggjarins.

Neðst í skurðinum austanverðum kom svo greinilega fram svokallað H3 lag á sínum rétta stað og liggur það undir torfveggnum öllum en hverfur þar snögglega, sem kann að benda til að torfið hafi verið skorið þarna á staðnum.

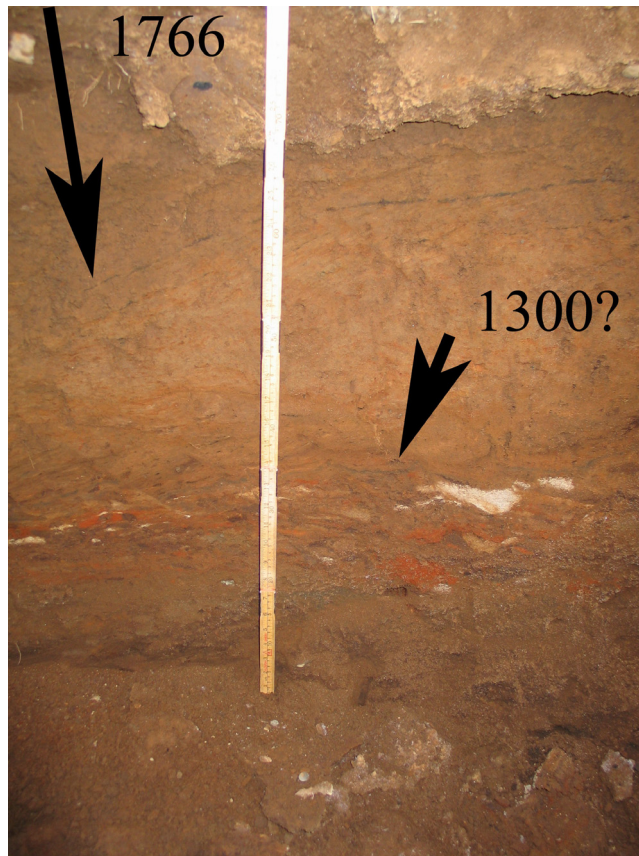
Í vestari hluta skurðarins var greinilegt rof í 1104 gjóskuna og var þar niðurgröftur sem í var rótaður jarðvegur, kola- og beinaleifar og flekkir af móösku og ljósir gjóskuflekkir. Í þessum niðurgrefti var einnig höfuðkúpa af manni. Einungis var um að ræða kúpuhvelið og snéri það niður og framhluti þess í austur. Engin önnur mannabein voru greinileg og neðri kjálka og allar tennur vantaði. Kúpan hafði verið grafin niður á náttúrulegt malarlag.

Í norðursniði skurðarins virðast vera einhver merki um mannvist undir 1104 laginu, kola og beinadreif. Ekki er þó hægt að greina torf eða aðrar byggingaleifar.

Túlkun:

Í skurði 2 eru greinilegar leifar torfveggjar sem hefur legið nálega norður-suður. Grafið var þvert á vegginn og virtist liggja upp að honum mjög greinilegt þétt lag sem innihélt mikið af móösku, hvítri ösku og lífrænum leifum einhverskonar. Lagið virðist jafnþykkt

nema þar sem það liggur upp að torfveggnum sem bendir til að þarna sé um einhverskonar gólflag að ræða frekar að þarna sé ruslahaugur. Því virðist sem móaska hafi verið borin í gólf og líkist þetta ekki þeim gólflögum sem finnast venjulega í íveruhúsum. Vera kann að þarna sé um leifar smiðju að ræða sem kann að útskýra svo miklar öskuleifar í gólfinu. Sambærilegt gólflag var meðal annars að finna í gólfi kirkjunnar að Neðra-Ási í Hjaltadal en þar var byggð upp smiðja á rústum kirkju þeirrar er þar var.¹⁷ Þekkt er að kirkjur hafi fengið nýtt hlutverk, svo sem smiðjur, geymslur eða peningshús þegar þær voru aflagðar og má þar nefna kirkjurnar í Keldudal í Skagafirði og Stöng í Þjórsárdal. Einnig kann að vera að hér sé um að ræða eldhús en þau voru stundum sett niður frá öðrum bæjarhúsum. Engin merki voru þó um endurbyggingu eða eldri byggingastig í þessari byggingu og vegna staðsetningar í suðurjaðri eða rétt sunnan kirkjugarðs er hér varla um kirkjubyggingu að ræða. Móöskulagið sást einnig í austurenda skurðar en nær ekki alla leið yfir í norðurhliðina. Það kann því að vera að hér sé um að ræða norðvesturhorn í byggingunni en jarðlög í norðursniði voru of rótuð til að hægt væri að gera sér frekar grein fyrir því. Önnur útskýring á þessum vegg er að þarna sé um kirkjugarðsvegg að ræða en móöskulagið bendir þó frekar til að þarna sé bygging. Sé þetta hinsvegar kirkjugarðsveggurinn má reikna með að kirkugarðurinn geti náð allt að 10 m suður fyrir hliðið en liggi allur austan miðlínu áætlaðs vegar.

Mynd 6. Gjóskulög í norðursniði skurðar 1.

Engar leifar af gjóskunni frá 1104 sást í veggjatorfinu en örлитlir flekkir af ljósu gjóskulagi voru greinilegar í rótaða torflaginu sem túlkað var sem leifar torfþaks. Því kann að vera að þessi bygging sé byggð fyrir 1104 en að gjóskan hafi fallið á húsið á meðan það stóð ennþá. Gjóskan frá 1104 sést greinilega *in situ* í skurðinum vestan við torfvegginn og liggur upp að honum þeim megin. Hún er ekki greinileg ofan veggjar en jarðvegur ofan veggjar er mjög rótaður enda hefur mól verið borin þarna á vegna veglagningar.

Einhvern tímann eftir 1104 hefur svo verið grafin hola eða gryfja á svæðinu sem var vestast í skurðinum og var í henni ruslaleifar ýmiskonar auk þess sem þar fannst kúpuhvel úr mannshöfuðkúpu. Engin bein önnur en kúpuhvelið fundust sem bendir til að

¹⁷ Orri Vésteinsson: Fornleifarannsókn á Neðra Ási í Hjaltadal 1998. Reykjavík, 1998.

þarna sé ekki um eiginlega gröf að ræða. Ef til vill hafa menn komið niður á beinagrind einhvern tímann í fyrndinni og komið henni fyrir á öðrum stað. Engar leifar aðrar fundust sem bent gætu til að þarna sé ennþá um að ræða grafreitinn sem kom svo greinilega fram í skurði 1.

Samantekt

Teknir voru tveir könnunarskurðir við bæjarstæði Finnstungu til að áætla legu og stærð grafreits eða kirkjugarðs, en bein úr honum hafa verið að finnast við ýmiskonar framkvæmdir á staðnum. Hirt var höfuðkúpa og nokkur önnur bein sem komið höfðu upp við uppsetningu hliðs sunnan bæjar. Í þeim könnunarskurði 1, er nær var bæ, fundust órækar leifar um kirkjugarðinn, útlína einnar grafar og ein ungbarnagröf auk ummerkja um fleiri grafir. Þarna hefur þó nokkuð jarðrask orðið, grafnar hafa verið niður stoðir vegna byggingar og einnig liggur vatnsleiðsla heim að bænum eftir garðinum endilöngum frá suðri til norðurs. Að sögn heimamanna fundust bein eftir endilangri austurhlið skúrs sem stóð sunnan húss einnig á um 15 - 20 m kafla vestan skúrskins þar sem grafin var niður vatnsleiðsla. Það hafa því fundist bein á um 20 m löngu svæði sem liggur frá norðri til suðurs. Vera kann að garðurinn hafi legið eitthvað suður fyrir hliðið en þar hefur svæðinu verið raskað vegna vatnslagnarinnar.

Sé það rétt að torflagið sem lá í endilöngum skurði 1 sé frá því fyrir 1300 og að engar vísbendingar séu um mannvist eftir þann tíma þá má ætla að þarna sé um mjög gamlan kirkjugarð að ræða, allavega að stofni til. Greinileg rótuð lög eru undir þessu torflagi en ekki var hægt að fullyrða að þar væri um graffyllingu að ræða. Annað sem bendir til hás aldurs grafa er að engar leifar eru af hinni augljósu 1104 gjósku í grafarfyllingu en sú gjóska er mjög greinileg á þessu svæði. Í heimildum er getið hálfkirkju á seinni hluta 15. aldar á jörðinni Tungu sem leiða má líkum að sé Finnstunga. Leyfilegt var að grafa við hálfkirkjur en vel kann vera að kirkja hafi verið mun lengur á jörðinni og því kann að hafa verið grafið þarna í einhverjar aldir. Kirkjunnar er þó ekki getið í máldaga Auðuns biskups á Hólum frá því 1318. Óvíst er þó hvort að grafið hefur verið að kirkjunni allan þann tíma sem hún hefur verið í notkun.

Garðurinn hefur staðið í brekku líkt og allar byggingar á bæjarstæðinu þó svo að vera kunni að reynt hafi verið að slétta eitthvað úr umhverfinu til að auðvelda greftrun. Þegar Halldór Mariasson flutti í Finnstungu var þarna brekka og sléttaði hann töluvert umhverfis bæinn. Slétta flötin þar sem skúrinn stóð hefur verið mynduð með því að grafið hefur verið inn í hliðina ofan við. Einnig eru einungis um 7 metrar af sléttlendi frá brekkunni að ofan í nokkuð bratta brekku neðan (vestan) heimreiðar. Hafi garðurinn staðið í brekkunni liggur hann vísast upp í brekkuna ofan við þar sem skúrinn stóð en óvíst er hversu langt til vesturs hann hefur náð. Einnig kann hluti brekkunnar á þessum stað að vera myndaður vegna seinni tíma mannvistarlagar og brekkan því ekki verið eins brött á notkunartíma garðsins. Svæðið vestan vegar og skúrs liggur í nokkurri brekku. Þar mun fyrrum hafa verið matjurtagarður og þar standa nú nokkur tré. Þarna hefur skv. Halldóri verið gert töluvert jarðrask en engin bein hafa fundist þar. Garðurinn liggur því líklega frá hliðinu þar til um 5-10 m frá íbúðarhúsinu og svo upp í brekkuna. Samkvæmt könnunarskurði 1 virðist brekkunni hafa hallað til norðurs í átt að bænum og eru jarðlög í

nyrðra sniði skurðar þykkari en í því syðra. Þessu ber saman við lýsingar Halldórs af því þegar að jarðvegur var fjarlægður af svæðinu, dýpra var grafið sunnan til í hólnum.

Greinilegur torfveggur fannst í skurði 2, auk þess sem þar fannst höfuðkúpa í niðurgrefti. Ekkert benti þó til að þar væru grafir og er þar líklega komið rétt suður fyrir útmörk garðsins. Torfveggurinn kom fram í austurenda skurðarins og vera kann að þar sé um smiðjubyggingu að ræða. Einnig má vera að þar liggi syðsti hluti kirkjugarðsveggjarins. Ekki komu neinar aðrar byggingaleifar í skurðinum en þó má finna þar vísbendingar um byggð frá því fyrir 1104.

Niðurstöður

Ljóst er að byggt hefur verið í Finnstungu/Sölvatungu/Tungu þegar á elleftu öld og tilvist kumls í landi jarðarinnar bendir til að þar hafi verið búið allt frá því á landnámsöld. Til að gera nánari greiningu á aldri og umfangi jarðlægra fornleifa í landi jarðarinnar yrði þó að fara fram ítarlegri fornleifarannsókn en hér var gerð.

Það er hinsvegar ljóst að minjar hafa orðið fyrir talsverðu raski vegna seinni tíma framkvæmda. Sérstaklega á það við í kring um íbúðarhúsið og svo svæðinu sunnan þess allt að hliði sem liggur á girðingu sunnan túns. Jarðvegur hefur fjarlægður og er umhverfi bæjarins orðið nokkru lægra en það var þegar núverandi íbúðarhús var reist.

Miðað við þær niðurstöður er fram komu við fornleifarannsóknina má telja víst að vestari útmörk kirkjugarðs eru einhversstaðar á því svæði sem vatnsleiðslan liggur heim að húsinu en engar leifar kirkjugarðs hafa fundist við jarðrask vestan þess. Hinsvegar kann að vera að kirkjugarðurinn liggi nokkra metra suður fyrir hliðið og einnig kann að vera að byggingaleifar sé að finna í brekkunni sunnan hliðs. Það má því ætla að garðurinn liggi að stórum hluta norðan hliðs og austan vatnsleiðslunnar þar sem vestasti hluti hans hefur orðið fyrir seinni tíma raski. Hinsvegar má ætla að sá hluti garðs sem liggur í brekkunni austan við sé óskemmdur og því skyldi fara varlega við allar framkvæmdir þar.

Mikill jarðvegur hefur verið fjarlægður við sléttun í kring um íbúðarhúsið og skúr sem stóð sunnan hans. Á því svæði kann því að vera grunnt niður á minjar en mannvistarlög lágu einungis um 20 cm fyrir neðan grasrót í suðurhlið skurðar 1. Einnig voru einungis um 20-30cm niður á byggingaleifar í skurði 2.

Miðað við afstöðumynd af væntanlegri heimreið frá Vegagerðinni mun hún koma til með að liggja yfir vesturhluta garðs á því svæði þar sem að mest jarðrask hefur þegar farið fram. Má því ætla að neikvæð áhrif vegagerðarinnar verða minni en ella hefði orðið. Þó kunna ennþá að leynast óskemmdar minjar undir yfirborði og því skyldi forðast að grafa á svæðinu sem merkt er með rauðu á meðfylgjandi yfirlitsmynd. Ætlunin er einnig að bæta mól ofan á bílastæði við íbúðarhúsið en þar hefur nú þegar verið lögð mól yfir minjarnar og þær verða því varla fyrir meiri skemmdum en orðið er ef ekkert verður grafið þar frekar. Sunnan hliðs og vatnsleiðslu er sléttað tún en annað seinni tíma jarðrask hefur ekki farið þar fram. Þar má því búast við minjum skammt undir yfirborði.

Í 10. gr. Þjóðminjalaga frá 2001 segir: „Fornleifum má enginn, hvorki landeigandi, ábúandi né nokkur annar, spilla, granda né breyta, ekki heldur hylja þær, laga né aflaga né úr stað flytja nema með leyfi Fornleifaverndar ríkisins.“

Fornleifavernd ríkisins ákvarðar með hvort eða með hvaða hætti vernda ber fornleifar og veitir einnig ráðgjöf og sér, ef þurfa þykir, um eftirlit með framkvæmdum sem kunna að valda skemmdum á minjum. Þar sem fornleifar koma óvænt í ljós við framkvæmdir ber að stöðva framkvæmdirnar og tilkynna fundinn til Fornleifaverndar (12.gr.þjml).

Heimildaskrá

Árni Magnússon og Páll Vídalín: *Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns VIII. Húnavatnssýsla*. Hið íslenska Fræðafjelag í Kaupmannahöfn, Kh., 1926, Ljósprentað í Odda hf. 1984. Bls., 358-359.

Húnaþing II. Ritnefnd Sigurður J. Líndal og Stefán Á. Jónsson. Akureyri 1975.

<http://www.althingi.is/lagas/nuna/2001107.html>

Íslenzkt fornbréfasafn III 1262-1415. Kaupmannahöfn, 1896. (DI III)

Íslenzkt fornbréfasafn V. 1330-1476. Kaupmannahöfn og Reykjavík, 1899-1902. (DI V)

Jón Eypórsson: *Árbók* 1964. *Austur-Húnavatnssýsla*. Ferðafélag Íslands, Útg. staður óþekktur., 1964, 112.

J. Johnsen: *Jarðatal á Íslandi, með brauðalýsingum, fólkstölu í hreppum og prestaköllum, ágripi úr búnaðartöflum 1835-1845, og skýrslum um sölu þjóðjarða á landinu*. Kaupmannahöfn, 1847. (JJ)

Kristján Eldjárn: *Kuml og haugfé úr heiðnum sið á Íslandi*. Ritstjóri Adolf Friðriksson. Reykjavík, 2000. Bls. 132.

Ný jarðabók fyrir Ísland, samin eftir tilskipun 27. maímánaðar 1848 og allramildilegast staðfest með tilskipun 1 aprílmánaðar 1861. Gefin út af Jarðabókaútgáfunni. Kaupmannahöfn.

Orri Vésteinsson: *Fornleifarannsókn á Neðra Ási í Hjaltadal* 1998. Reykjavík, 1998.

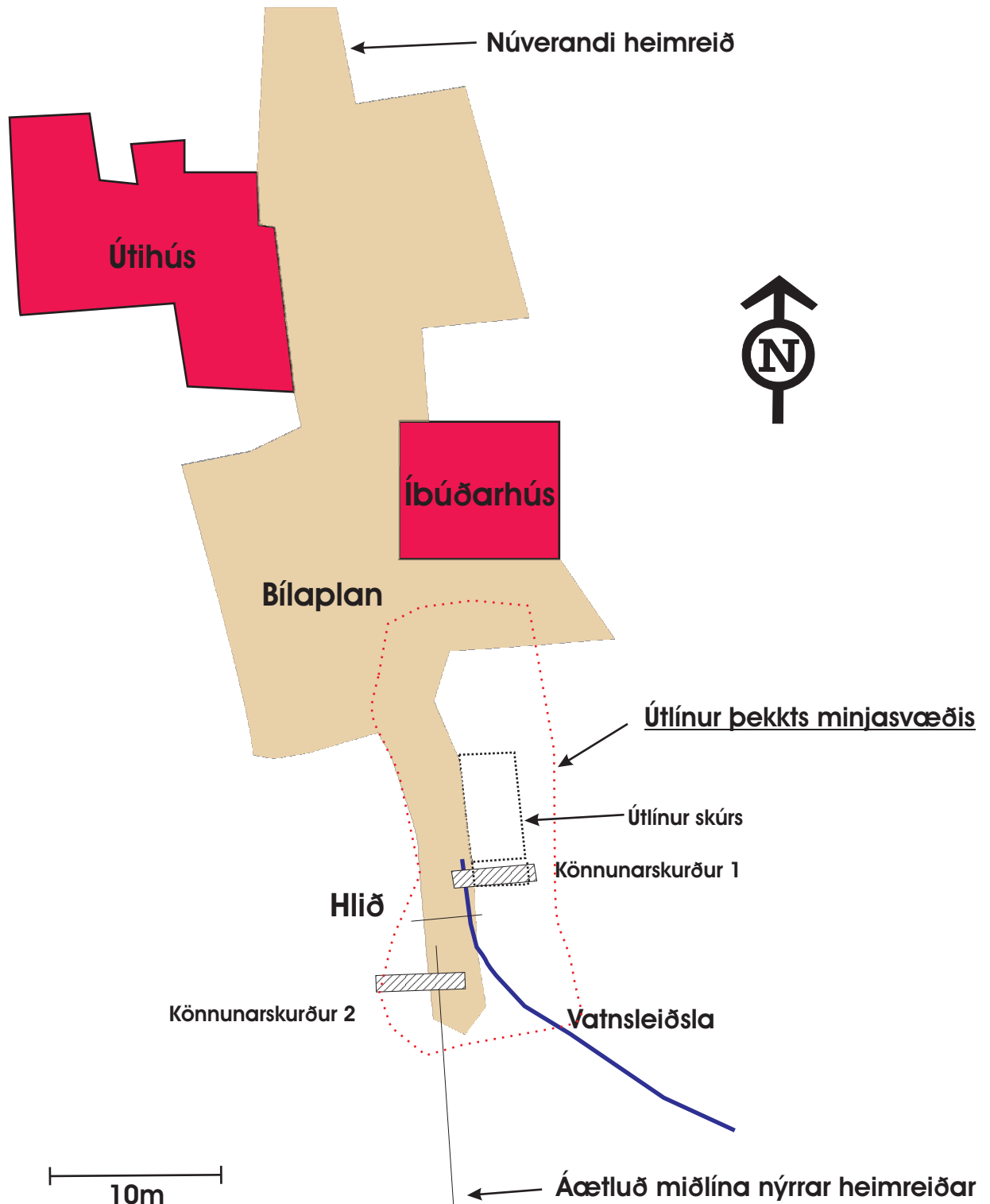
Páll V. G. Kolka: *Föðurtún*. P. V. G. Kolka, Reykjavík, 1950.

Sigurður Þórarinnsson: *Eldvirkni á Íslandi í ellefu aldir*. Í bókinni *Saga Íslands I*. Ritstjóri Sigurður Líndal. Reykjavík, 1974.

Sveinn Nielsson: *Prestatal og prófasta á Íslandi*. 2. útgáfa með viðaukum og breytingum eftir Dr. Hannes Þorsteinsson, Björn Magnússon sá um útgáfu. Hið íslenska bókmenntafjelag, Rv., 1950.

Finnstunga - yfirlitsmynd

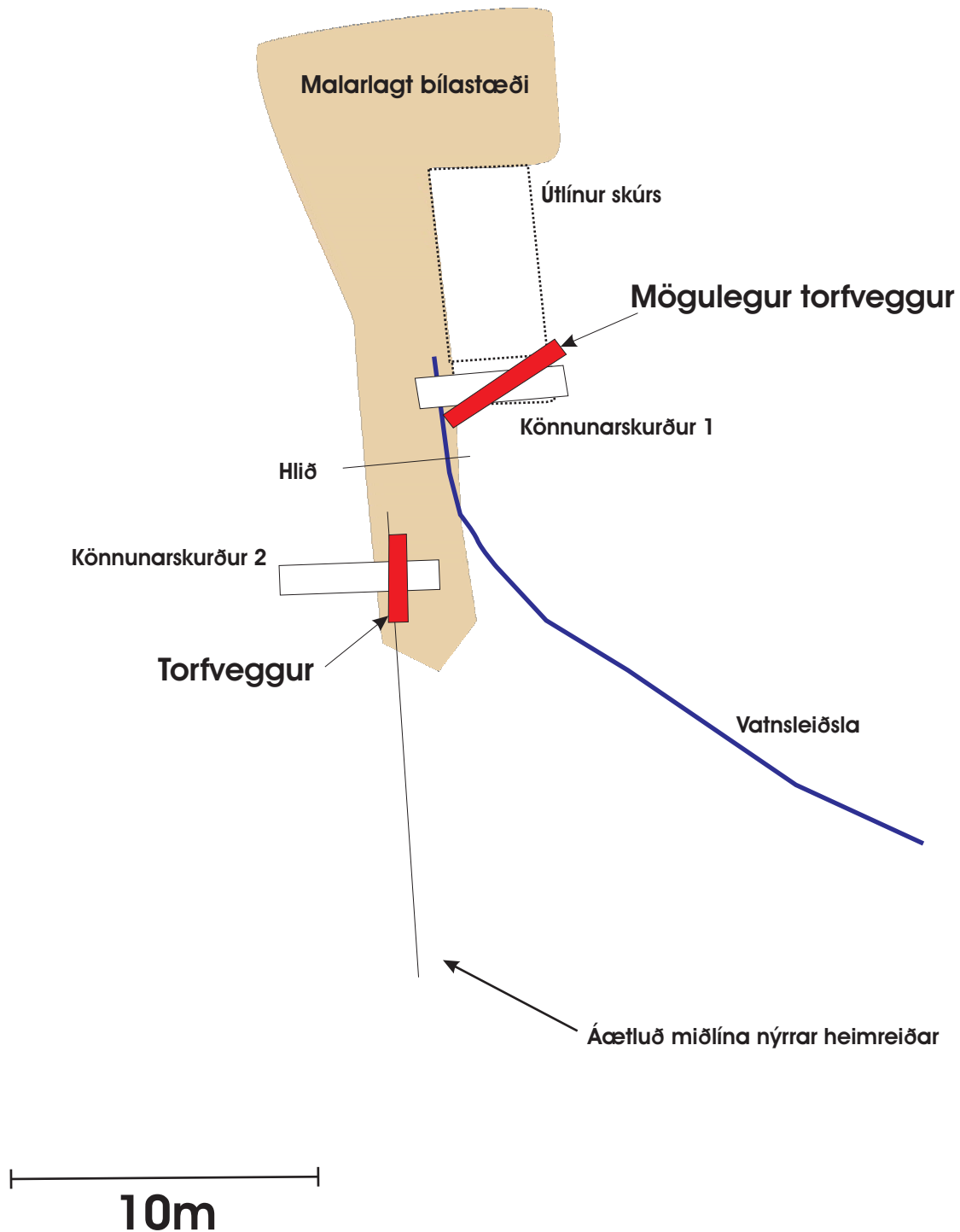
Kort: GZ

Finnstunga

Torfveggir í könnunarskurðum

Kort: GZ

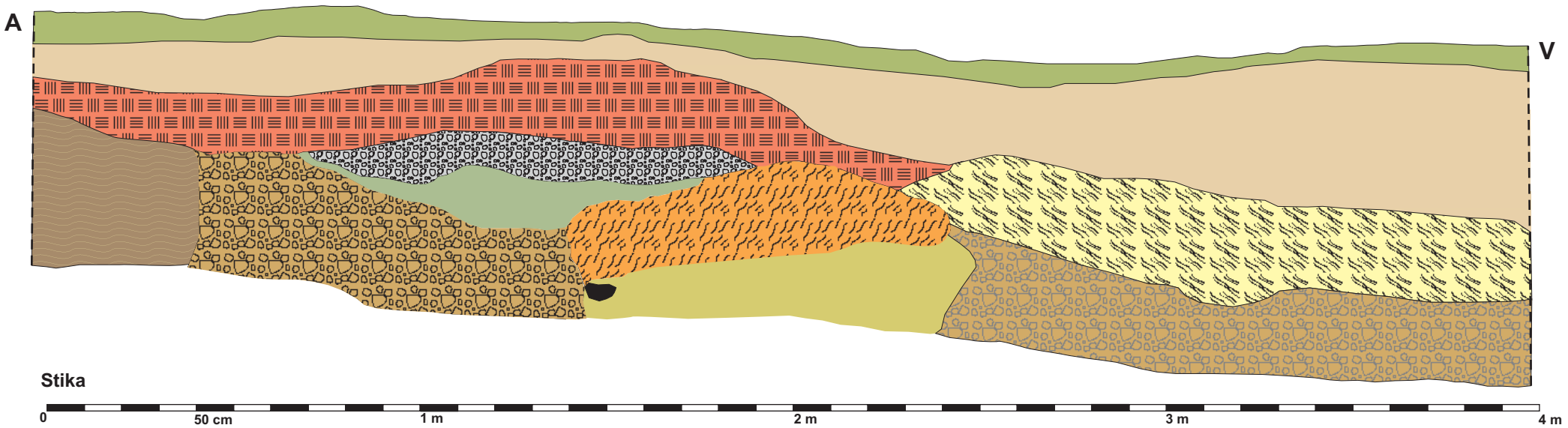

Finnstunga - Bólstaðarhlíðarhreppi

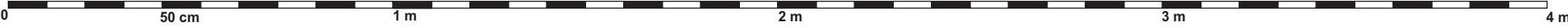
Könnunarskurður 1 - Suðursnið

22.10.2005

Teikning: GZ, GSS

Stika

Grasrót	Náttúrulegur jarðvegur, dökkbrún mold blönduð finni mól	Náttúrulegur jarðvegur með grófri mól og steinum
Náttúrulegur jarðvegur	Mjög greinilegt rauðleitt torf með stórum flekkjum af Heklu 1104 gjóskunni	Rótaður jarðvegur með gjóskuflekkjum (H3) kolum, brenndum, óbrenndum beinum
Rótað jarðlag sem í er torf með Heklugjóskunni frá 1104i	Náttúrulegur rauð- og gráleitur myrarjarðvegur	Náttúrulegur jarðvegur með H3 gjóskunni og dökkbrúnni mold
Gróf mól og sandur	Rótað jarðlag líklega fylling í gróf	

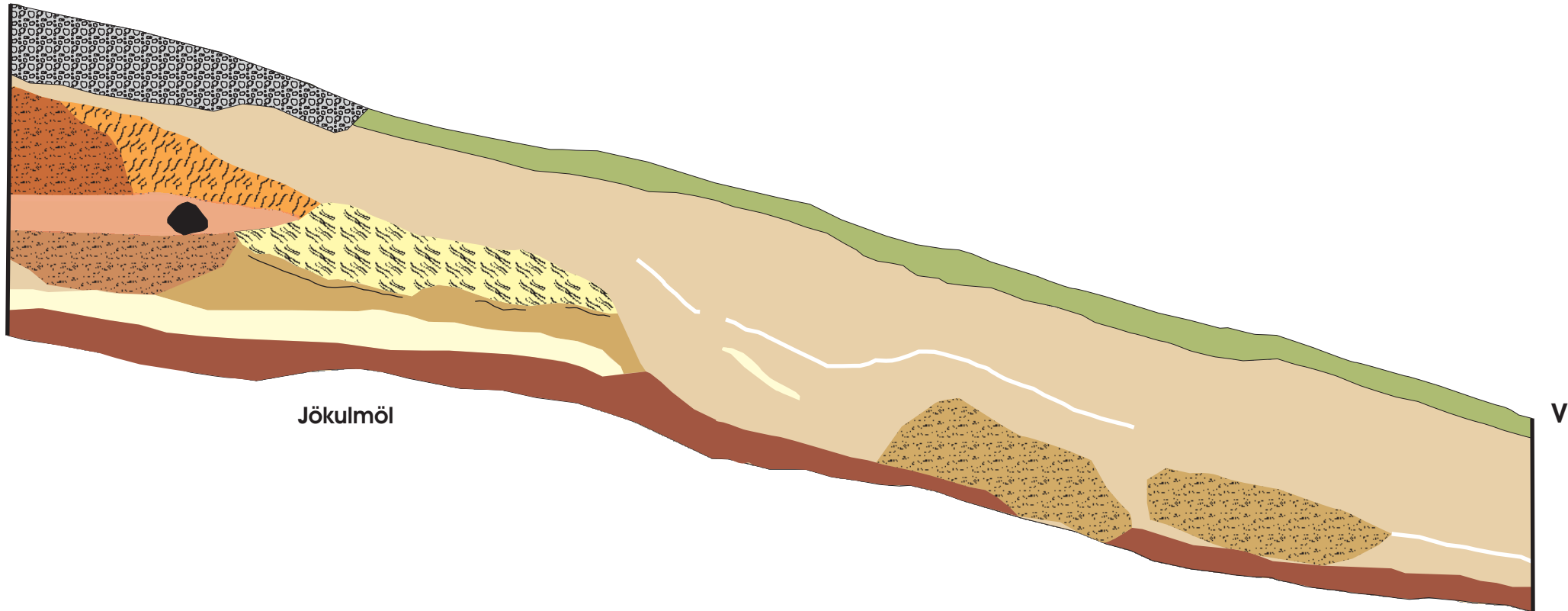
Finnstunga - Bólstaðarhlíðarhreppi

Könnunarskurður 2 - Suðursnið

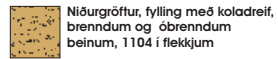
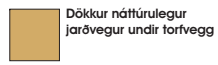
23.10.2005

Teikning: GZ, GSS

A

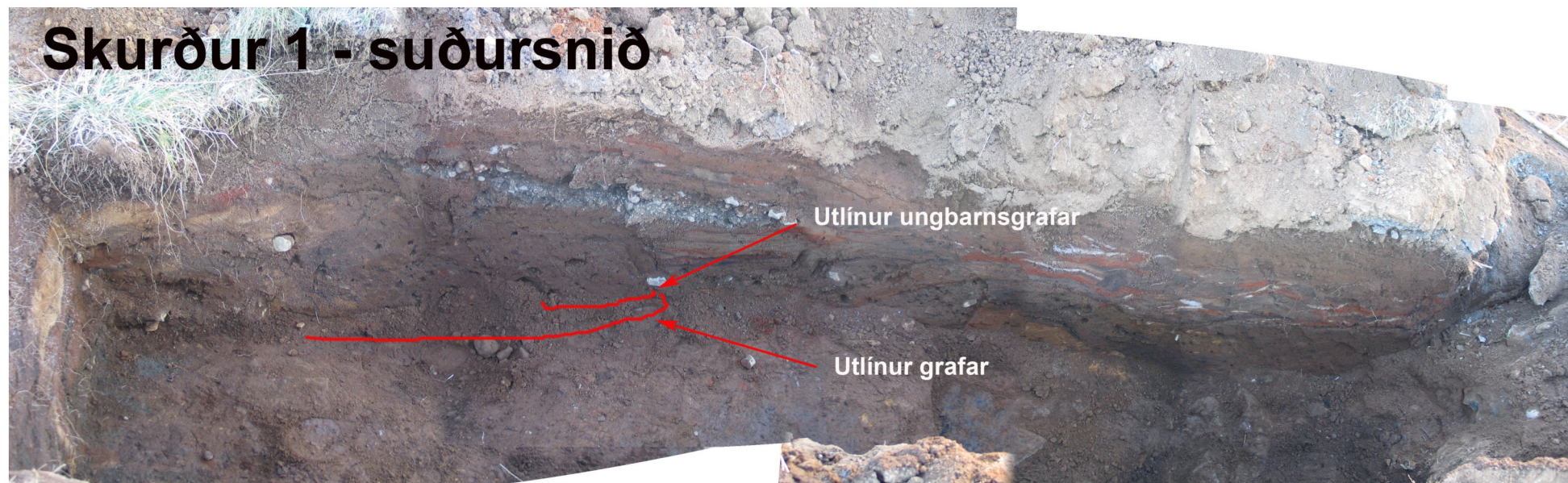

Stika

Staðsetning grafa og höfuðkúpu í könnunarskurðum

Skurður 1 - suðursnið

Skurður 2 - suðursnið

Rannsóknaskýrslur

Byggðasafns Skagfirðinga:

- 1 **Villinganesvirkjun** – Mat á umhverfisáhrifum. Fornleifaskráning í hluta lands Tyrfingsstaða, Keldulands, Stekkjarflata og Villinganess. Katrín Gunnarsdóttir september 1999.
- 2 **Hof í Hjaltadal** – Fornleifaskráning. Katrín Gunnarsdóttir apríl 2000.
- 3 **Hólar í Hjaltadal** – Fornleifaskráning. Katrín Gunnarsdóttir apríl 2000.
- 4 **Steinsstaðir í Tungusveit** – Fornleifaskráning. Katrín Gunnarsdóttir júní 2000.
- 5 **Grafarós og Hofsós** – Fornleifaskráning. Katrín Gunnarsdóttir febrúar 2001.
- 6 **Víðimelur í Skagafirði** – Fornleifaskráning. Katrín Gunnarsdóttir júní 2001.
- 7 **Reykjarhóll í Skagafirði**. Fornleifaskráning vegna fristundabyggðar. Katrín Gunnarsdóttir mars 2002.
- 8 **Fornleifaskráning vegna vegagerðar í landi Hnausa, Bjarnastaða, Mástaða og Hjallalands í Vatnsdal**. Ragnheiður Traustadóttir, Rúna Knútsdóttir Tetzschner, Sigríður Sigurðardóttir maí 2002.
- 9 **Fornleifaskráning á Hveravöllum** vegna deiliskipulags. Guðný Zoëga ágúst 2002.
- 10 **Fyrri hluti fornleifaskráningar fyrir Vestmanneyjar**. Katrín Gunnarsdóttir, Sigríður Sigurðardóttir desember 2002.
- 11 **Glaumbær**. Fornleifaskráning vegna deiliskipulags fyrir umhverfi prestsbústaðar, kirkju og safns auk aðalskipulagsskyldra minja utan þess svæðis í Glaumbæ I og II. Sigríður Sigurðardóttir febrúar 2003.
- 12 **Rannsókn á torf- og grjóthleðsluleifum í Skagafirði**. Anna Björg Bjarnadóttir og Sigríður Sigurðardóttir, 2002.
- 13 **Höfði á Höfðaströnd**. Fornleifaskráning fyrir skipulagsvinnu vegna sumarbústaðar í Höfðagerðislandi og fyrir aðalskipulag. Katrín Gunnarsdóttir, Sigríður Sigurðardóttir júlí 2003.
- 14 **Hátún og Mikligarður**. Fornleifaskráning fyrir aðalskipulag. Sigríður Sigurðardóttir júlí 2003.
- 15 **Syðra-Skörðugil**. Fornleifaskráning fyrir aðalskipulag. Sigríður Sigurðardóttir júlí 2003.
- 16 **Fornleifaskráning vegna umhverfismats snjóflóðavarna í Neskaupstað**. Guðný Zoëga júlí 2003.
- 17 **Fornleifaskráning vegna vegagerðar í landi Hvamms, Eyjólfsstaða, Bakka og Hofs í Vatnsdal**. Katrín Gunnarsdóttir, Sigríður Sigurðardóttir ágúst 2003.
- 18 **Kirkjugarður í Keldudal Hegranesi**. Drög að skýrslu. Guðný Zoëga, Þór Hjaltalin september 2003.
- 19 **Fornleifaskráning fyrir aðalskipulag. Varmahlíð, Reykjarhóll með Barði, Brún og Laugarbrekku. Einnig Hof, Fagrihvoll og Reykjarhólssel í Brekkulandi**. Katrín Gunnarsdóttir, Sigríður Sigurðardóttir nóvember 2003.
- 20 **Fornleifakönnun vegna vegagerðar í Reyðarfirði og Fáskrúðfirði**. Guðný Zoëga október 2003.
- 21 **Fornleifaskráning fyrir aðalskipulag. Áshildarholt**. Sigríður Sigurðardóttir nóvember 2003.
- 22 **Fornleifaskráning fyrir aðalskipulag. Kimbastaðir, Messuhólt og Lyngholt**. Sigríður Sigurðardóttir desember 2003.
- 23 **Fornleifaskráning fyrir aðalskipulag. Sjávarborg, Tjarnir, Lambagerði, Skógarbakki, Grænhóll**. Sigríður Sigurðardóttir desember 2003.
- 24 **Fornleifaskráning fyrir aðalskipulag. Borgargerði**. Sigríður Sigurðardóttir desember 2003.
- 25 **Fornleifaskráning fyrir aðalskipulag. Brennigerði**. Sigríður Sigurðardóttir desember 2003.
- 26 **Fornleifaskráning fyrir aðalskipulag. Gil, Tröð og Bergsstaði**. Sigríður Sigurðardóttir desember 2003.
- 27 **Fornleifaskráning vegna aðal- og deiliskipulags í Fjarðabyggð**. Guðný Zoëga, Ragnheiður Traustadóttir, Anna Rut Guðmundsdóttir og Bryndis Zoëga janúar 2004.

- 28 **Fornleifaskráning vegna aðalskipulags í Fjarðabyggð**. Svæðisskráning. Guðný Zoëga, Ragnheiður Traustadóttir janúar 2004.
- 29 **Fornleifaskráning vegna aðalskipulags Breiðdalsvíkur**. Guðný Zoëga, Bryndis Zoëga, Anna Rut Guðmundsdóttir, janúar 2004.
- 30 **Fornleifaskráning vegna deiliskipulags á Þingeyrum**. Guðný Zoëga, mars 2004.
- 31 **Fornleifaskráning vegna deiliskipulags í Skálmarbæ**. Ragnheiður Traustadóttir, Anna Rut Guðmundsdóttir, maí 2004.
- 32 **Fornleifaskráning vegna deiliskipulags í Arnarneslandi**. Ragnheiður Traustadóttir og Anna Rut Guðmundsdóttir, maí 2004.
- 33 **Greining mannabeina úr kirkjugarðinum í Keldudal, Hegranesi**. Framvinduskýrsla. Guðný Zoëga, september 2004.
- 34 **Hallormsstaður og nágrenni**. Fornleifaskráning. Guðný Zoëga, nóvember 2004.
- 35 **Hálsþorp í Djúpavogshreppi**. Fornleifaskráning. Guðný Zoëga, nóvember 2004.
- 36 **Neðri-Ás í Hjaltadal**. Fornleifaskráning vegna deiliskipulags. Bryndis Zoëga, Guðný Zoëga desember 2004.
- 37 **Vopnafjörður**. Heimildaskráning vegna væntanlegra vegaframkvæmda. Bryndis Zoëga, Guðný Zoëga desember 2004.
- 38 **Fornleifaskráning vegna aðalskipulags á Langholti Skagafirði**. Grófargil, Brautarholt, Stóra-Seyla, Torfgarður, Ytra-Skörðugil I og II, Halldórsstaðir, Jaðar og Páfastaðir. Bryndis Zoëga, Guðný Zoëga desember 2004.
- 39 **Fornleifakönnun í landi Arnarness, Garðabæ**. Daniel Rhodes, Ragnheiður Traustadóttir október 2004.
- 40 **Fornleifaskráning vegna deiliskipulags á Urriðaholti í Garðabæ**. Ragnheiður Traustadóttir og Rúna Knútsdóttir Tetzschner.
- 41 **Fornleifaskráning Vopnafjarðar, Svæðisskráning**. Bryndis Zoëga, Guðný Zoëga, maí 2005.
- 42 **Sauðá í Borgarsveit**. Fornleifaskráning vegna aðalskipulags. Guðmundur St. Sigurðarson, Guðný Zoëga, Katrín Gunnarsdóttir, Sigríður Sigurðardóttir, júní 2005.
- 43 **Steinsstaðir í Hafnarfirði /Hamarsbraut 17**. Fornleifaskráning vegna deiliskipulags. Auður Blöndal og Ragnheiður Traustadóttir.
- 44 **Fornleifaskráning vegna mats á umhverfisáhrifum vegagerðar í botni Hrutafjarðar**. Bryndis Zoëga, Guðný Zoëga og Sigríður Sigurðardóttir. Október 2005.
- 45 **Greining mannabeina úr kirkjugarðinum í Keldudal, Hegranesi**. Framvinduskýrsla. Guðný Zoëga, september 2005.
- 46 **Fornleifakönnun vegna vegagerðar í Finnstungu, Bólstaðarhlíðarhreppi**. Guðný Zoëga, október 2005.

Heimasíða Byggðasafns Skagfirðinga er:

www.krokur.is/glaumb/